

TASARIM TESCİLİNDE İÇ MEKAN TASARIMLARINA İLİŞKİN GÖRSEL ANLATIMLARA YÖNELİK BİR ANALİZ

Arş. Gör. İsmail BEZCİ*

Özet: İç mekan tasarımları diğer tasarımlar gibi 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında tasarım tesciliyle korumadan faydalanabilmektedir. Söz konusu tasarımın koruma kapsamını belirleyen en önemli unsur ise tescil başvurusunda sunulan görsel anlatımlardır. Görsel anlatımların eksik, yetersiz ve problemlili olması durumunda tescil süreçlerinde hak kayıpları yaşanabilmektedir. İç mekan tasarımlarının, içinde yaşanabilen tasarlanmış bir ürün olduğu gözetildiğinde görsel anlatımlarında çeşitli problemlerin olması yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada bu gerçekten yola çıkarak, Türk Patent ve Marka Kurumu (TÜRKPATENT) tarafından her ay yayınlanan Resmi Tasarımlar Bültenlerindeki iç mekan tasarımlarına ait görsel anlatımlar analiz edilmiştir. Yapılan analiz için araştırma deseni olarak durum çalışması, yöntem olarak ise durum çalışması türlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Analiz sonuçları; fotoğraflarla elde edilmiş görsel anlatımlarda tespit edilen problemlerin aksine dijital görselleştirmelerle elde edilen görsel anlatımların kılavuzda belirtilen standartlara daha uygun olduğunu göstermiştir. Ancak her iki görsel anlatım biçiminde de eksik, hatalı veya yetersiz sayıda sunulan görsel anlatımlar nedeniyle iç mekan tasarımlarının bütününe tam olarak ifade edilemediği tespit edilmiştir. Literatürde az sayıda çalışma bulunan bu alanda hem yetkili otorite TÜRKPATENT için önerilere hem de başvuru sahipleri için dikkat edilmesi gereken noktalara yer verilmiş, ayrıca gelecek çalışmalar için de önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İç mekan tasarımı, Görsel anlatımlar, 6769 Sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu, Tasarım tescili, Türk Patent ve Marka Kurumu.

Geliş Tarihi: 03.03.2022

Kabul Tarihi: 09.08.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

*Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, ibezci@icloud.com, ORCID: 0000 0001 6259 0577

AN ANALYSIS OF VISUAL REPRESENTATIONS REGARDING INTERIOR DESIGNS IN DESIGN REGISTRATION

Res. Assist. İsmail BEZCİ*

Abstract: Interior designs, like other designs, can benefit from protection by design registration within the scope of the Law Number 6769 on Industrial Property. The most important element that determines the scope of protection of the design in question is the visual representations presented in the registration application. In case the visual representations are incomplete, insufficient and problematic, loss of rights may occur in the registration processes. Considering that interior designs are designed products that can be lived in, it is an undeniable fact that there are various problems in their visual representations. Based on this fact in the study, the visual expressions of interior designs in the Official Designs Bulletin published every month by the Turkish Patent and Trademark Office (TÜRKPATENT) were analyzed. For the analysis, case study was used as a research design and document analysis, which is one of the case study types, was used as a method. The results of the analysis showed that contrary to the problems detected in the visual representations obtained with photographs, the visual representations obtained with digital visualizations are more in line with the standards specified in the guide. However, it has been determined that the entire interior design cannot be fully expressed due to missing, incorrect or insufficient number of visual representations in both visual representations. In this field, where there are few studies in the literature, both recommendations for the competent authority TÜRKPATENT and points to be considered for applicants are included, and suggestions for future studies are also made.

Keywords: Interior design, Visual representations, Law Number 6769 on Industrial Property, Design registration, Turkish Patent and Trademark Office.

Received Date: 03.03.2022

Accepted Date: 09.08.2022

Article Types: Research Article

*Hacettepe University, Faculty of Fine Arts, Interior Architecture and Environmental Design Department, ibezci@icloud.com, ORCID: 0000 0001 6259 0577

1. GİRİŞ

Küreselleşme ve artan rekabet ortamında yaşanan gelişmelerle birlikte tasarım, üstünlüğü sağlayan stratejik bir basamak olarak görülmektedir. Ortaya çıkan bu rekabet ortamı, üreticiyi ürünlerini daha geniş kitlelere ulaştırabilmek için yeni yollar bulmaya yönlendirmiştir. Şüphesiz ürünlerin rekabet ortamında tercih edilebilir olması için işlevsel özelliklerinde ortaya konulan yeniliklerin yanı sıra; dikkat çekici fiziksel özellikleri barındırması da tüketici için önem kazanmaya başlamıştır. Böylelikle tasarıma verilen önem de giderek artmıştır. Mekan tıpkı diğer tüm tasarım nesnelere gibi, salt işleviyle değil sahip olduğu form, detay, ölçü- oran ve malzeme vb. tüm fiziksel nitelikleriyle birlikte, aynı rekabetçi sistem içinde kopyalanmaya elverişli bir ürün konumundadır. Tasarımın bu rekabetçi sistem içindeki önemi ve rolü göz önüne alındığında; kişinin teşvik edilmesi, tasarımın korunması ve geliştirmeye yönelik sürdürülebilirliği için hukuki boyuttaki koruma

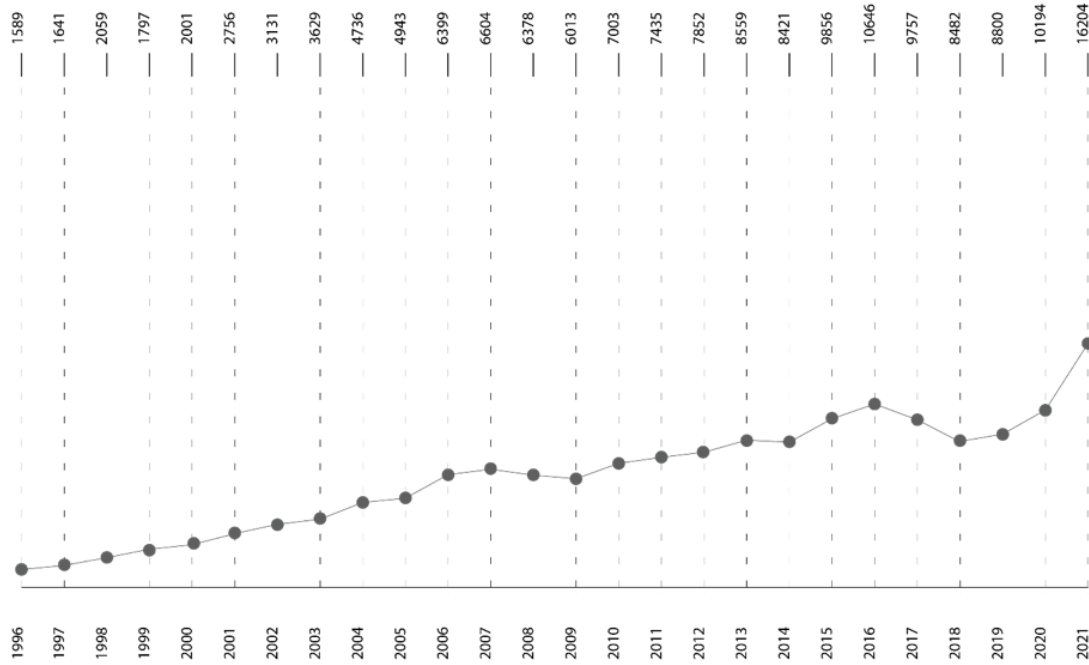
önlemleri bir gereklilik haline gelmektedir.

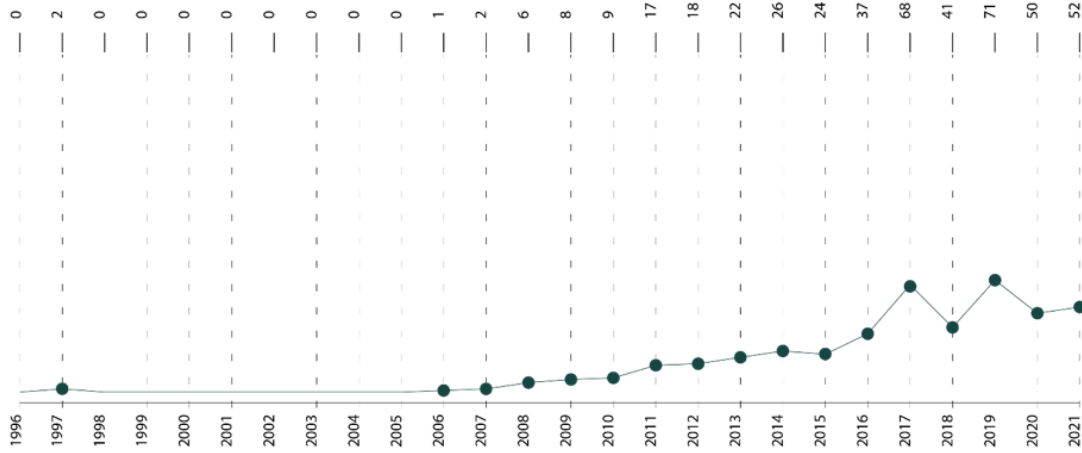
Ülkemizde bu gereklilik fikri ve sınai haklar kapsamında yapılan düzenlemelerle birlikte karşılanmaya çalışılmaktadır. TÜRKPATENT tarafından Mayıs 1996– Aralık 2021 dahil olmak üzere yayınlanmış 379 adet Resmi Tasarım Bülteninden alınan verilerle oluşturulan Tablo 1'deki grafikte, tasarım tesciliyle ilgili korumaya karşı talepte bir artış olduğu açıkça görülmektedir.

Tablo 1'i oluşturmak için kullanılan verilerden yararlanılarak oluşturulan Tablo 2 incelendiğinde iç mekan tasarımlarını korumaya ilişkin girişimlerin varlığı da gözlemlenebilmektedir (Tablo 2).

Bu bağlamda yukarıdaki veriler gerek tasarım alanında gerekse iç mekan tasarımı özelinde geçmişten bugüne rekabet ortamında ortaya çıkan sorunlar ve bu ortamda tasarımları geliştirmeye yönelik hedeflerin artan önemine ilişkin somut göstergelerdir.

Tablo 1. Yıllara göre tasarım tescili başvuru sayısına ilişkin grafik (<http> 1).

Tablo 2. Yıllara göre iç mekan tasarımları alanında tasarım tescili başvuru sayısına ilişkin grafik (http 1).

1.1. Türkiye’de Sınai Haklar ve Mevcut Durumu

Ülkemizde Sınai Mülkiyet Kanunu Tasarısı kapsamında 1995 yılında yürürlüğe giren; 551, 554, 555 ve 556 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnemelerle (KHK) birlikte sınai mülkiyet haklarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Bu KHK’lardan çalışma kapsamında ele alınan iç mekan tasarımlarını da kapsayan “Endüstriyel Tasarımların Korunması Hakkında 554 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname” tasarımların korunmasıyla ilişkilidir. Daha sonra bu dört KHK tek bir çatı altında toplanmış; yeni bir düzenlemeyle 2017 yılında yürürlüğe giren ve mevcut sistemde halen yürürlükte olan 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunuyla (SMK) birlikte söz konusu KHK’lar yürürlükten kaldırılmıştır.

Sınai Haklar kapsamında yapılan bu düzenlemelerin amacı SMK 1. Maddede “Marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adlarına ilişkin hakların korunması ve bu suretle teknolojik, ekonomik ve sosyal ilerlemenin gerçekleştirilmesine katkı sağlamaktır.” şeklinde açıklanmıştır (http 2). Bu amaçlara yönelik sınai yollarla üretilebilecek ürünlere yönelik tasarımlar, buluşlar ve benzeri haklar çeşitli belgeler verilip koruma kapsamına

alınarak sağlanmaktadır (Elibol, 2013, s. 3).

Mevcut düzende SMK sınai hakların kapsamını belirlerken, kanunun işleyiş biçimini Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik, sınai hakların tescil işlemleri ise yerel bir otorite olan TÜRK PATENT tarafından gerçekleştirilmektedir. Ortaya çıkan uyuşmazlıklara ise özel mahkemelerden biri olan Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemeleri bakmaktadır.

1.2. Tasarım, Ürün ve Tasarım Tescili

Literatürde “Tasarım” farklı kapsamlarda çeşitli şekillerde açıklanmaktadır. Bu çalışma için mevcut literatürde yapılmış olan kavramsal açıklamalardan ziyade, SMK’da yapılmış tasarım tanımının dikkate alınması elzemdir. Çünkü kanunda yapılan tasarım tanımı koruma kapsamının çerçevesini çizmektedir. Kanunda tasarım “Ürünün tümü veya bir parçasının ya da üzerindeki süslemenin çizgi, şekil, biçim, renk, malzeme veya yüzey dokusu gibi özelliklerinden kaynaklanan görünümüdür.” şeklinde tanımlanmaktadır (http 2). Tasarım tanımı içerisinde geçen “ürün” ifadesinin tanımına ise; “Bilgisayar programları hariç olmak üzere, endüstriyel yolla veya elle üretilen herhangi bir nesnenin yanı sıra birleşik bir ürün veya bu

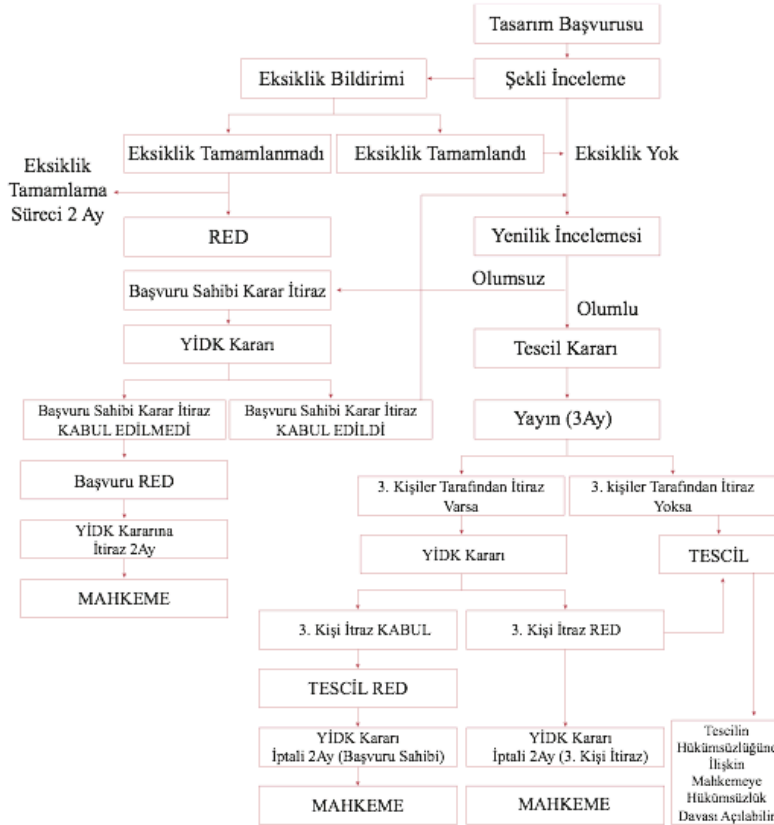
ürünü oluşturan parçaları, ambalaj gibi nesnelere, birden çok nesnenin bir arada algılanan sunumlarını, grafik sembollerini ve tipografik karakterleri ifade eder.” şeklinde yer verilmiştir (http 2).

Yapılan ürün tanımına bakıldığında; tasarımların uygulandığı ürünlerin çeşitliliğinin oldukça fazla olduğu söylenebilir. Bu çeşitliliğin beraberinde getireceği karışıklıkların ortadan kaldırılması, veri tabanlarının sistematik bir biçimde oluşturulması, tasarımın endüstrinin hangi alan/larında yoğun olarak kullanıldığının tespiti ve çeşitli istatistiklerin düzenlenmesi bir gereklilik haline gelmiştir. Bu amaçla 1968 yılında uluslararası Locarno Anlaşması kapsamında oluşturulan Locarno Sınıflandırması kullanılmaktadır. Toplamda 32 Sınıf ve 237 alt sınıfın (http 3) bulunduğu bu sınıflandırmayla

ilgili düzenleme ve güncellemeler Dünya Fikri Mülkiyet Teşkilatı Uzmanları tarafından yapılmaktadır. Türkiye ise 1998 yılında bu sisteme dahil olmuştur.

Tasarım tescil işlemlerinde, 2017 yılı itibariyle geçerli olan incelemeli tescil sistemi Tablo 3’te gösterilmektedir. Buna göre, bir tasarım için tescil belgesi almak amacıyla TÜRKPATENT’e başvuru yapıldığında, başvuru konusu olan tasarıma yenilik incelemesi yapılmaktadır. İnceleme sonucu olumlu olduğunda tasarıma TÜRKPATENT tarafından her ay yayınlanan Resmi Endüstriyel Tasarımlar Bülteni’nde yer verilmektedir. İlgili bültende yayınlandığı an itibariyle 3 ay içerisinde tasarımın koruma koşullarını sağlamadığı gibi gerekçelerle itiraz olmaz ise tasarım tescili belgesi alınmaktadır.

Tablo 3. Tasarım tescili başvuru süreci (http 4).

Tasarım tescili başvurularında tüm başvurular elektronik başvuru sistemi üzerinden alınmaktadır ve yapılan başvurularda ilgili başlık, sınıf ve alt sınıf belirtilmektedir. Ayrıca başvuru için; başvuru formu, isteğe bağlı tarifname, görsel anlatım, ücret, rüçhan talebi varsa; rüçhan belgesi ve Türkçe Tercümesi evrakları gerekmektedir (http 5).

1.3. Tasarım Tescilinde Görsel Anlatım ve Önemi

SMK'da yapılan tasarım ve ürün tanımına bakıldığında; koruma kapsamında tasarımın uygulandığı ürüne dair görünümün işaret edildiği açıkça anlaşılmalıdır. Çalışmada ele alınan konuyla ilişkili olarak iç mekan tasarımında görünümün neye karşılık geldiğine açıklık getirmek adına hazırlanan örnek Görsel 1'de verilmiştir.

Görsel 1. Koruma kapsamına giren uygun görsel anlatım temsili.

Örnekteki koruma kapsamına alınacak tasarım; görsel anlatımda sunulan konser salonunun görselin solunda yer alan genel görünümüdür. Dolayısıyla görselin sağında yer alan ve konser salonunu bir araya getiren bileşenler (konferans koltuğu) tasarım tescili korumasından iç mekan tasarımı olarak faydalanamaz. Bileşenler türüne göre ilgili kategorilerden koruma kapsamından faydalanır.

Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik md. 48/2b tasarım tescili için yapılacak başvuru ve başvuruda yer alacak unsurlardan biri olarak görsel anlatımlar zorunlu bir unsur olarak işaret edilmiş ve görsel anlatım olarak sunulabilecek dokümanların biçiminin

neler olabileceği açıklanmıştır (http 6). Aynı yönetmeliğin md.50 tasarım tescili için sunulacak görsel anlatımlarla ilgili kurallar genel olarak verilmiştir. TÜRKPATENT'in 2020 yılında yayınladığı Tasarım Başvuru Kılavuzunda "... ürünlerin görünüm özellikleri korunduğu için ürünlere ait teknik ve fonksiyonel özellikler ile üretim yöntemlerini belirten ifadeler tarifnamede yer verilmemelidir." ifadesi yer almaktadır (http 5). Yine TÜRKPATENT'in yayınladığı Tasarım İnceleme Kılavuzunda ise görsel anlatımların nasıl olması gerektiği kapsamlı şekilde açıklanmıştır (http 4).

Yukarıda yer alan tanım ve açıklamalardan yola çıkılarak, tasarımın uygulandığı ürünün görünümü önemli bir nokta olmakla beraber, fonksiyonel özellikler ve üretim yöntemlerinin kapsam ve koruma dışı olduğu görülmektedir. Kısaca tasarım tescilinde koruma kapsamında dikkate alınan unsur sadece görsel anlatımlar olmaktadır.

Yalçın ve Korkut "Endüstriyel Tasarım Tescil Başvurusunda Görsel Anlatımın Hazırlanmasına Yönelik Ulusal Bir Kılavuz Önerisi" başlıklı çalışmalarında, görsel anlatımların etkin rol oynadığı aşamaları ifade etmek için, Tablo 3'te detayları verilen tescil süreçlerini üç ana bölümde özetlemiştir (Görsel 2).

Görsel 2. Tasarım tescilinin aşamaları ve bu aşamalarda görsel anlatımın etkin rol oynadığı konular (Yalçın ve Korkut, 2014, s. 36).

2017 yılında yürürlüğe giren 6769 sayılı SMK ile, uygulanmaya başlayan incelemeli sistemle birlikte yukarıdaki süreç tekrar değerlendirildiğinde; görsel anlatımlarla ilişkili olan "yenilik incelemesi" Görsel 2'de gösterilen sürecin "başvuru" kısmına eklenebilir. Böylelikle tasarım tescil süreçlerinde sunulan görsel anlatımların öneminin arttığı söylenebilir.

Başvuru aşamasında yapılan yenilik incelemesi; tasarımın başvuru görseli internet arama motorlarından: Google, Yandex ve EUIPO Designview Tasarım Veri Tabanı'na yüklenerek benzer görsellerin araştırılması yoluyla yapılır.

Tescil aşamasında, TÜRKPATENT tarafından yayımlanan bültenlerde tasarımın koruma şartlarını karşılamadığı gerekçesiyle TÜRKPATENT içerisinde Yeniden İnceleme ve Değerlendirme Kurulu (YİDK) tarafından yapılan yenilik ve ayırt edici nitelik değerlendirmesinde söz konusu tasarımın görsel anlatımı ve itiraz kapsamında sunulan görseller-bilgiler karşılaştırmalı olarak değerlendirilir.

Tescil sonrası süreçlerde tasarımın hükümsüzlüğüne ilişkin değerlendirmelerde benzer şekilde söz konusu tasarım, tescilli tasarımın görsel anlatımları ve itiraz kapsamında sunulan veriler kıyaslanır. Elibol; burada sunulmuş olan görsellerin eksik, yetersiz ya da problemliliğinin “yenilik” ve “ayırt edici nitelik” değerlendirmesinde sorunlara yol açabileceğini, hatta bu değerlendirmenin tatmin edici bir düzeyde yapılmasının önünde engel olacağını ifade etmektedir (2011, s. 137-139). Kısacası tasarımın tescil süreçlerinde sunulan görsel anlatım veya anlatımların da görünenin korumaya dahil olabileceği ve görünmeyen (sunulmayan) kısımların koruma kapsamına dahil olamayacağı söylenebilir. Bu durumda tasarım tescil başvurusu ve sonraki süreçlerde verilmiş olan görsel anlatımların problemliliği ya da eksik olması koruma kapsamını doğrudan etkileyip hak kayıplarına yol açabilmektedir.

1.4. İç Mekan Tasarımı ve Görsel Anlatımları

Pragmatik olarak mekan kavramı tarih öncesi dönemlerde barınaklara dayanmakta, 17. yüzyıl sonları ve 18. yüzyılda teknolojinin gelişimiyle yaşam alanlarına tasarım kavramı yansımaya başlamaktadır (Özsavaş, 2011, s.

5). 19. yüzyılda birçok disiplinde meydana gelen uzmanlaşmalarla birlikte, mekana ilişkin disiplinlerden biri olan iç mimarlık, bir meslek ve eğitim alanı olarak ortaya çıkmıştır (Buldaç ve Kaptan, 2020, s. 286). 21. yüzyılda mekan deneyimlerinin ve ihtiyaçların çoğalmasıyla günlük yaşamın büyük bir bölümünün geçtiği ofis, ev, okul vb. mekanlar, mekana ilişkili her özne açısından, tasarımın önemini daha da artırmıştır.

İç mimarlık, kullanıcı ya da kullanıcı profiline yaşam tarzına, gereksinimlerine, istek ve beğenilerine göre tasarlanmış mekanlar yaratmayı hedeflemektedir. Bunun yanı sıra mekansal hacimlerin manipülasyonu, belli öge ve mobilyaların yerleşimi ve yüzeylerle ilgilenen disiplinlerarası bir alan olarak tanımlanmaktadır. İç mekan tasarımının asıl hammaddesi; yapı bileşenleriyle (döşemeler, duvarlar, tavanlar, çatılar) çevrelenerek sınırlanan iç mekanlardır (Dodsworth ve Anderson, 2015, s. 53) ve tasarlanan her mekanda malzeme, renk, ışık, tekstil, doku, donatı gibi mekansal öğelerin kullanılması, mesleğin en temel gerekleri arasındadır (Buldaç ve Kaptan, 2020, s. 286), (Coates, Stone ve Brooker, 2011, s. 10). Mevcut bir yapının ya da onun bir kesitinin döşenmesi, donatılması, bezenmesi, süslenmesi vb. için yapılan çalışmaların tümü yapısal iç mekanın örgütlenip düzenlenmesi eylemi olarak tanımlanmaktadır (Sözen ve Tanyeli, 2005, s. 110).

İç mekan tasarımı özelinde literatürde yapılmış olan bu tanımlamalardan, bir iç mekanın tasarımının da diğer tasarımlar gibi birden fazla bileşeni olduğu anlaşılmaktadır. Mekan kavramı; yukarıda söz edilen bileşenlerle birlikte örgütlenen, içinde yaşanabilir bir hacmi tanımlamaktadır. Dolayısıyla bir tasarım ürünü olarak mekan; onu oluşturan bileşenlerin örgütlenmesiyle ortaya çıkan üç boyutlu bir görsel kompozisyonu tarif etmekte; başka bir

deyişle tasarlanmış bir çıktı olmaktadır. Bu çıktıların tescil başvurularında korunmasında da benzer şekilde görsel anlatımlar devreye girmektedir.

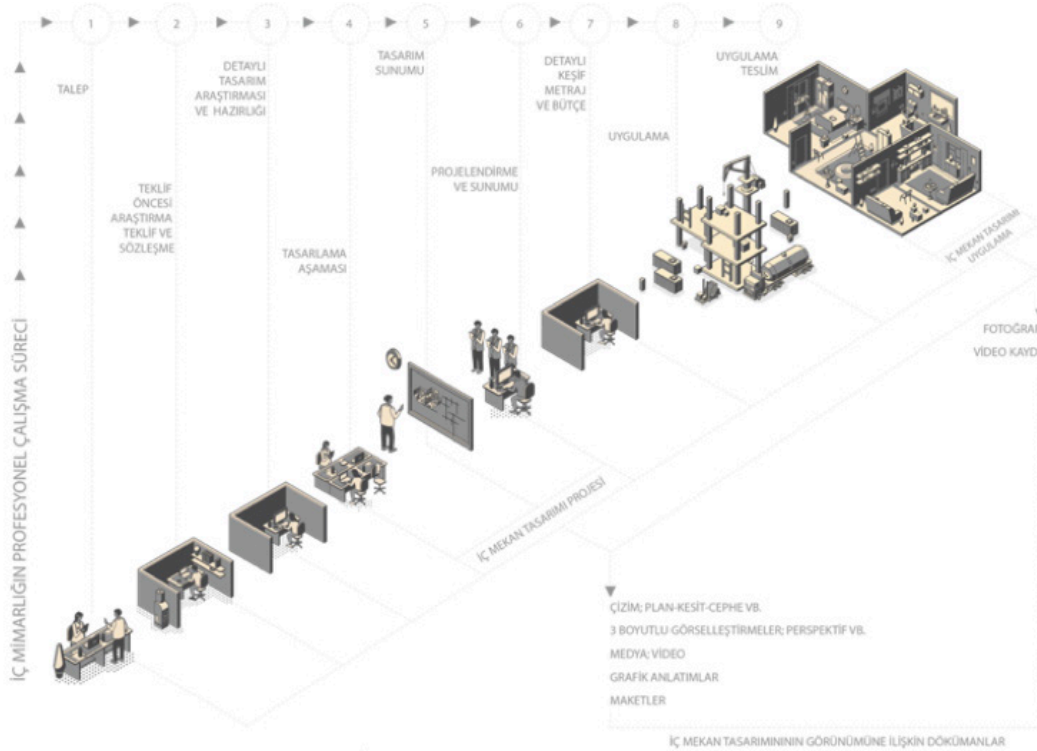
İç mimarlık meslek pratiği sürecinde tasarım fikri temelde iki aşamada somutlaşarak ürüne yansımaktadır. Tasarımın ürüne yansıdığı ilk aşama üretim öncesi dijital tasarımlarla üretim simülasyonlarının hazırlanışı, ikinci aşama ise bu simülasyonlarda verilen kararların gerçek bir mekanda uygulanışında gerçekleşmektedir. Bu bağlamda iç mekan tasarımı tescillerinde koruma kapsamına sunulabilecek görsel anlatımlar Görsel 3'te gösterilen üretim öncesi tasarlama aşamasındaki tüm temsillerle uygulandıktan sonraki görüntülerinden elde edilmektedir.

Uygulama öncesi temsiller için dijital görselleştirmeler (3Ds Max, Revit, Sketchup, Autocad vb.) ve/ veya manuel olarak hazırlanmış teknik çizimler, perspektifler, maketler, çeşitli

grafik anlatımlar kullanılırken; uygulama sonrası temsiller için genel olarak fotoğraflamalar ve video kayıtlarıyla belgeleme sağlanmaktadır. Mesleki pratikte genel olarak tasarımın bütününi aktarmada tek bir görsel anlatım biçimi yetersiz kalmakta hem profesyonel süreçte hem de eğitim sürecinde yeterli sayıda görsel anlatım biçimi kullanımı tercih edilmektedir.

2. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Tasarım tesciliyle iç mekan tasarımlarının korunması kapsamında yapılan bu analiz çalışması nitel bir araştırmaya dayanmaktadır. Araştırmanın deseni sosyal bilimlerle ilişkili literatürde geçen sistematik desen türlerinden (Aytaçlı, 2012, s. 3) biri olarak görülen durum çalışmasıdır. Bogdan ve Biklen'in açıklamış olduğu 8 farklı durum çalışması türü bulunmaktadır (1998, s. 54). Bu çalışma için uygun tür olan "belgeler" kullanılmıştır. Bowen'a göre dokümanlardan sağlanan bilgiler, bir veri

Görsel 3. İç mimarlık meslek pratiğinin süreçleri.

tabanında bulunabilmektedir. Böylece araştırma sürecinin bir parçası olan araştırmacı; analiz edilecek dokümanlar için arşivleri tarayarak, görünmeyi açık hale getirebilmektedir (2009, s. 30).

Bunun yanı sıra Kıral; periyodik ve nihai raporların bir kuruluşun veya programın zaman içinde nasıl çalıştığının net bir resmini elde etmek için kullanılabileceğini belirtmektedir (2020, s. 177). Bu açıklamalar doğrultusunda çalışma için uygun desen ve yöntem bu şekilde tespit edilmiştir.

Çalışmada kullanılan dokümanlar Geray'ın yapmış olduğu sınıflandırma çerçevesinde niteliklerine göre; görüntü temelli ve yazı temelli dokümanlardır, ayrıca buldukları ortama göre veri tabanları şeklindedir (2016, s. 183). Balcı'nın ortaya koyduğu doküman türlerinden (2006, s. 180) yola çıkılarak, bilgi kaynağına göre çalışmada kullanılan Tasarım İnceleme Kılavuzu birincil kaynak; resmi tasarımlar bültenlerinde yayınlanan dosyalardaki görseller ise ikincil kaynak olarak değerlendirilmiştir.

Corbetta'nın sınıflandırmasına göre ise araştırma kapsamında kullanılan dokümanlar kurumsal dokümanlara girmektedir (2003, s. 296). Dokümanların analiz süreci Altheide'nin tanımlamasında olduğu şekilde yapılmıştır. Bu tanımlama; araştırmaya dahil edilecek doküman ve verileri toplama, temel analiz alanlarını belirleme, kodlama- kategorilerin belirlenmesi ve dokümanın analiz edilmesi şeklindedir (1996, s. 29).

Her çalışmada olduğu gibi bu çalışma kapsamında tercih edilen araştırma deseni ve yönteminin de bazı sınırlıkları ve zorlukları bulunmaktadır. Özellikle doküman analizinde literatürde bazı araştırmacılar yetersiz ayrıntı (Bowen, 2009, s. 31), eksiklik (Yıldırım & Şimşek 2013, s. 222), tarafılık/yanlılık ve sınırlılık (Bailey 1982, s. 485-486) olabileceğine değinmiştir.

Bu bağlamda çalışma kapsamında kullanılan birincil kaynak olan Tasarım İnceleme Kılavuzu içerisinde verilen örnekler, kurallar ve öneriler bir ölçek gibi kullanılmaya çalışılmıştır. Yetersiz ayrıntı, eksiklik ve sınırlılıkların olduğu ve bunlara bağlı olarak çalışmanın bilimsel alt yapısını zayıflatacağı düşünülen noktalar kapsam dışı bırakılmıştır.

Altheide'nin tanımlamasına uygun şekilde TÜRKPATENT veri tabanı üzerinden tasarım tescili ve iç mekan tasarımlarıyla ilgili doküman ve veriler toplanmıştır. Çalışmanın amacıyla paralel olarak; tasarım tesciline ilişkin görsel anlatımlar, iç mekan tasarımları ve iç mekan tasarımlarının görsel anlatımlarının kesişimi temel analiz alanları olarak belirlenmiştir. Çalışmanın birincil kaynağı olan Tasarım İnceleme Kılavuzu bu kesişimin ekseninde yüzeysel olarak taranmıştır. Yapılan tarama sonucunda kapsamı oldukça geniş olan kılavuzun temel analiz alanlarına yönelik olan sayfaları ayrıştırılmıştır (Görsel 4 sol). Kapsam dışı olanlar ise çıkarılmıştır. Tasarım İnceleme Kılavuzundan ayrıştırılan sayfalar derinlemesine tekrar incelenmiş ve temel analiz alanlarıyla doğrudan ilişkili olan kısımlar Görsel 4'te sol tarafta görüldüğü şekilde işaretlenmiştir. İşaretlenen alanlarda herhangi bir eksiltme yapılmadan Görsel 4'te sağ kısımda maddeler halinde listelenmiştir.

Kodlar ve kategoriler oluşturulurken işaretlenen alandan elde edilen listenin genel anlamda görsel anlatımların "nicelik ve biçim" ve "nitelik ve buna bağlı olarak algılanabilirliğine" ilişkin açıklamaları içeren bir yapıya sahip olduğu anlaşılmış ve bu kapsamda iki kategori oluşturulmuştur. Aynı listeden (Görsel 4 sağ ve Görsel 5 sol) sadece iç mekan tasarımına ilişkin görsel anlatımlarla ilgili ve belirlenen kategorilere uygun, veri sağlayabilecek ve analize yardımcı olacak kodlar tespit edilmiştir. Kodlamalar yapılırken tekrar eden benzer

TÜRK PATENT TASARIM İNCELEME KILAVUZU ÜZERİNDEN GÖRSEL ANLATIMLARA, İÇ MEKAN TASARIMLARINA VE İÇ MEKAN TASARIMINDA GÖRSEL ANLATIMLARA İLİŞKİN KODLARIN TESPİT EDİLMESİ					
GÖRSEL ANLATIMLARLA İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR					
1. GÖRSEL ANLATIM					
1.1 GÖRÜNÜMLERİN BOYUTLARI					
1.2 GÖRSEL ANLATIM BİÇİMİ					
1.2.1 Fotoğraf					
1.2.2 Çizim					
1.3 ÜRÜNÜN BİR PARÇASINA İLİŞKİN TASARIM KORUMASINA TALEP EDİLMESİ					
1.3.1 Kesikli Çizimler					
1.3.2 Benzer Gözlemlendirme ve Bulandırma					
1.3.3 Çizimsel Sınırlandırma					
1.4 EK GÖRSEL ANLATIMLAR					
1.4.1 Zettili Açı Çizimi Görünümü					
1.4.2 Yakın Görünümü					
1.4.3 Kesim Görünümü					
1.4.4 Tasarım Farkı Pozisyonları/Alternatif Görünümü					
1.4.5 Patlamış Görünümü					
1.4.6 Sektör Görünümü					
1.4.7 Tasarımın Kullanım Özelliklerini Varsutan Görünümü					
1.4.8 Aynı Görünüm					
1.4.9 Sektör					
1.4.10 Ek Görsel Anlatım Kullanılabilecek Diğer Durumlar					
1.5 FARKLI GÖRSEL ANLATIM BİÇİMLERİNİN BİR ARADA KULLANILMASI					
1.6 GÖRSEL ANLATIMLARIN SUNULMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR					
1.6.1 Netlik Akta Planı					
1.6.1.1 Renk					
1.6.1.2 Kontrast					
1.6.1.3 Gözde ve Yansıma					
1.6.2 Tasarım Değiştirilmesini Kullanılması					
1.6.3 Akademi Yazı, Oku Yolu Kullanılması					
1.6.4 Aynı Görsel Anlatımda Birden Fazla Görünümün Yer Verilmesi					
1.6.5 Çizimsellik					
1.6.6 Görsel Anlatım Sayısı					
1.6.7 Görsel Anlatımların Uygun Boyutta Sunulması					
1.6.8 Demeç veya Fatsalınması Görünümü					
1.7 FARKLI RENK KOMBİNASYONLARI					
1.8 GÖRSEL ANLATIMIN YAZILI İBARE İÇERİMESİ					
1.8.1 TASARIMLARA ŞEFFAF GÖRÜNÜM VERİLMESİ					
SEKTÖREL ANLAMDA GÖRSEL ANLATIMLARDA İÇ MEKAN TASARIMLARI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR					
1. İÇ MEKAN YERLEŞİM BAŞVURULARI					
1.1 GÖRSEL ANLATIMIN BOYUTLARI					
1.1.1 Görsel Anlatımın Geniş Açık ve Yerleşimi En İyi Olacak Şekilde Sunulması					
1.1.2 Uygun Boyutta Sunulması					
1.2 EK GÖRSEL ANLATIMLAR					
1.2.1 Aynı Ortam Özelliklerini Varsutması					
1.2.2 Ortak Özelliklerini Varsutan Görsel Anlatımların Ek Olarak Sunulması					
1.2.3 İrisikil Olan Ancak Ortak Özellikler Fazla Olmayan Tasarımların Ek Tasarım Olarak Sunulması					

Görsel 4. Tasarım inceleme kılavuzunda temel analiz alanları ile ilgili kısımların tespit edilmesi ve liste oluşturulması.

maddeler tekilleştirilmiş, çalışmaya analiz sonrası veri sağlamayacağı düşünülen ya da çalışmanın yöntemi nedeniyle değerlendirme ve yorum yapmanın mümkün olmadığı kodlar ise listeden çıkarılmıştır (Görsel 5 orta). Yapılan sadeleştirme sonrası kategorilerin altına kodlar özetlenmiştir (Görsel 5 sağ). Daha sonra çalışmanın ikincil kaynağı olan iç mekan tasarımına ilişkin görsel anlatımlar bu kategoriler ve altında yer alan kodlar üzerinden analiz edilmiştir.

3. ANALİZ VE BULGULAR

Analizlerde birinci kategori olan görsel anlatımların nicelik ve biçimlerine ilişkin analizlere öncelik verilmiştir. İlk olarak TÜRK PATENT'in veri tabanında bulunan resmi tasarım bültenlerindeki tasarım tesciline ilişkin dosya sayıları, dosyalarda yer alan görsel

anlatımların sayıları ortaya çıkartılmıştır. Daha sonra her bir dosyadaki görsel anlatımların biçimlerine odaklanılmıştır. Tasarım inceleme kılavuzu tarandığında iki tür görsel anlatım biçimi bulunduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan birincisi dijital görselleştirmelerle (3Ds Max, Revit, Sketchup, Autocad gibi yazılımlar vasıtasıyla oluşturulan) elde edilen; diğer ise fiziksel olarak uygulanmış iç mekan tasarımlarının üzerinden çekilmiş fotoğraflarla elde edilen görsel anlatımlardır. Bu aşamada yapılan bu analizle evrenin örnekleme ilişkin bir çerçeve çizilmiş ve analiz edilecek görsel anlatımların biçimlerine ilişkin temel bilgiler verilmiştir.

İkinci kategoride ise örneklem grubuna dahil olan görsel anlatımların nitelik ve algılanabilirliklerine ilişkin analizler ilgili

GÖRSEL ANLATIMLARLA İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR	GÖRSEL ANLATIMLARA İLİŞKİN KODLARIN ÇALIŞMA KAPSAMINA YÖNELİK OLARAK SADELEŞTİRİLMESİ	KODLARA BAĞLI OLARAK ANALİZ İÇİN OLUŞTURULAN KATEGORİLER
1. GÖRSEL ANLATIM	1. GÖRSEL ANLATIM	
1.1 GÖRÜNÜMLERİN BOYUTLARI	1.1 GÖRÜNÜMLERİN BOYUTLARI	
1.2 GÖRSEL ANLATIM BİÇİMİ	1.2 GÖRSEL ANLATIM BİÇİMİ	
1.2.1 Fotoğraf	1.2.1 Fotoğraf	
1.2.2 Çizim	1.2.2 Çizim	
1.3 ÜRÜNÜN BİR PARÇASINA İLİŞKİN TASARIM KORUMASI TALEP EDİLMESİ	1.3 ÜRÜNÜN BİR PARÇASINA İLİŞKİN TASARIM KORUMASI TALEP EDİLMESİ	
1.3.1 Kesikli Çizimler	1.3.1 Kesikli Çizimler	
1.3.2 Renkli Gölgelendirme ve Bulandırtma	1.3.2 Renkli Gölgelendirme ve Bulandırtma	
1.3.3 Çizgisel Sınırlandırma	1.3.3 Çizgisel Sınırlandırma	
1.4 EK GÖRSEL ANLATIMLAR	1.4 EK GÖRSEL ANLATIMLAR	
1.4.1 Farklı Açı/Cephe Görünümleri	1.4.1 Farklı Açı/Cephe Görünümleri	
1.4.2 Yakın Görünümler	1.4.2 Yakın Görünümler	
1.4.3 Kesim Görünümleri	1.4.3 Kesim Görünümleri	
1.4.4 Tasarımın Farklı Pozisyonları/Alternatif Görünümler	1.4.4 Tasarımın Farklı Pozisyonları/Alternatif Görünümler	
1.4.5 Patlamış Görünümler	1.4.5 Patlamış Görünümler	
1.4.6 Kesit Görünümler	1.4.6 Kesit Görünümler	
1.4.7 Tasarımın Kullanım Özelliklerini Yanıstırın Görünümler	1.4.7 Tasarımın Kullanım Özelliklerini Yanıstırın Görünümler	
1.4.8 Anlık Görünümler	1.4.8 Anlık Görünümler	
1.4.9 Setler	1.4.9 Setler	
1.4.10 Ek Görsel Anlatım Kullanılabilecek Diğer Durumlar	1.4.10 Ek Görsel Anlatım Kullanılabilecek Diğer Durumlar	
1.5 FARKLI GÖRSEL ANLATIM BİÇİMLERİNİN BİR ARADA KULLANILMASI	1.5 FARKLI GÖRSEL ANLATIM BİÇİMLERİNİN BİR ARADA KULLANILMASI	
1.6 GÖSEL ANLATIMLARIN SUNULMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	1.6 GÖSEL ANLATIMLARIN SUNULMASINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR	
1.6.1 Nötr Arka Plan	1.6.1 Nötr Arka Plan	
1.6.1.1 Renk	1.6.1.1 Renk	
1.6.1.2 Kontrast	1.6.1.2 Kontrast	
1.6.1.3 Gölge ve Yansımalar	1.6.1.3 Gölge ve Yansımalar	
1.6.2 Tasarım Dışı Unsurların Kullanılması	1.6.2 Tasarım Dışı Unsurların Kullanılması	
1.6.3 Açıklayıcı Yazı, Ölçü Vb. Kullanılması	1.6.3 Açıklayıcı Yazı, Ölçü Vb. Kullanılması	
1.6.4 Aynı Görsel Anlatımda Birden Fazla Görünüme Yer Verilmesi	1.6.4 Aynı Görsel Anlatımda Birden Fazla Görünüme Yer Verilmesi	
1.6.5 Çözünürlük	1.6.5 Çözünürlük	
1.6.6 Görsel Anlatım Sayısı	1.6.6 Görsel Anlatım Sayısı	
1.6.7 Görsel Anlatımların Uygun Boyutta Sunulması	1.6.7 Görsel Anlatımların Uygun Boyutta Sunulması	
1.6.8 Demonte veya Tamamlanmamış Görünümler	1.6.8 Demonte veya Tamamlanmamış Görünümler	
1.7 FARKLI RENK KOMBİNASYONLARI	1.7 FARKLI RENK KOMBİNASYONLARI	
1.8 GÖRSEL ANLATIMIN YAZILI İBARE İÇERMESİ	1.8 GÖRSEL ANLATIMIN YAZILI İBARE İÇERMESİ	
1.9 TASARIMLARA ŞEFFAF GÖRÜNÜM VERİLMESİ	1.9 TASARIMLARA ŞEFFAF GÖRÜNÜM VERİLMESİ	
SEKTÖREL ANLAMDA GÖRSEL ANLATIMLARDA İÇ MEKAN TASARIMLARI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR	SEKTÖREL ANLAMDA GÖRSEL ANLATIMLARDA İÇ MEKAN TASARIMLARI İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR	
1. İÇ MEKAN TASARIM BAŞVURULARI	1. İÇ MEKAN TASARIM BAŞVURULARI	
1.1 GÖRSEL ANLATIMIN BOYUTLARI	1.1 GÖRSEL ANLATIMIN BOYUTLARI	
1.1.1 Görsel Anlatımlar Geniş Açılı ve Yerleşimi En İyi Anlatacak Şekilde Sunulması	1.1.1 Görsel Anlatımlar Geniş Açılı ve Yerleşimi En İyi Anlatacak Şekilde Sunulması	
1.1.2 Uygun Boyutta Sunulması	1.1.2 Uygun Boyutta Sunulması	
1.2 EK GÖRSEL ANLATIMLAR	1.2 EK GÖRSEL ANLATIMLAR	
1.2.1 Aynı Ortam Özelliklerini Yanıstırması	1.2.1 Aynı Ortam Özelliklerini Yanıstırması	
1.2.2 Ortak Özellikleri Yanıstırın Görsel Anlatımın Ek Olarak Sunulması	1.2.2 Ortak Özellikleri Yanıstırın Görsel Anlatımın Ek Olarak Sunulması	
1.2.3 İlişkili Olan Ancak Ortak Görsel Özellikler Fazla Olmayan Tasarımların Ek Tasarım Olarak Sunulması	1.2.3 İlişkili Olan Ancak Ortak Görsel Özellikler Fazla Olmayan Tasarımların Ek Tasarım Olarak Sunulması	
		1. GÖRSEL ANLATIMLARIN NİCELİK VE BİÇİMLERİNE İLİŞKİN ANALİZLER
		1.1 TASARIM BAŞVURULARI
		1.1.1 İç Mekan Tasarım Başvuruları
		1.2 GÖRSEL ANLATIM BİÇİMİ
		1.2.1 Fotoğraf
		1.2.2 Dijital Görselleştirmeler
		1.3 GÖRSEL ANLATIM SAYISI
		2. GÖRSEL ANLATIMLARIN NİTELİK VE ALGILANABİLİRLİKLERİNE İLİŞKİN ANALİZLER
		2.1 Görsel Anlatımların Çeşitliliği (Plan, Kesit, Cephe, Özel Perspektifler vb.)
		2.2 Renk, Kontrast, Gölge ve Yansımalar
		2.3 Görsel Anlatımların Uygun Boyutta Sunulması
		2.4 Çözünürlük
		2.5 Tasarım Dışı Unsurların Kullanılması
		2.6 Açıklayıcı Yazı, Ölçü Vb. Kullanılması
		2.7 Aynı Görsel Anlatımda Birden Fazla Görünüme Yer Verilmesi

Görsel 5. İkinci kaynak olan iç mekan tasarımlarının görsel anlatımlarının analizi için kategoriler ve kodların belirlenmesi ve özetlenmesi.

kategori altında yer alan her kod üzerinden tekrar tekrar incelenmiştir. Bu kodlar; “görsel anlatımların çeşitliliği”, “renk, kontrast, gölge ve yansımalar”, “görsel anlatımların uygun boyutta sunulması”, “çözünürlük”, “tasarım dışı unsurların kullanılması”, “açıklayıcı yazı, ölçü vb. kullanılması” ve “aynı görsel anlatımda birden fazla görünüme yer verilmesi” olmak üzere toplam yedi tanedir. Birinci kategoriden farklı olarak ikinci kategoride görsel anlatımların nitelikleri üzerinden algılanabilirliklerine yönelik analizler üzerinde durulmuştur. Kodlara ilişkin standartlar ve açıklamalar Tasarım İnceleme Kılavuzundan bakılmıştır. Standartlara uygun olan ve olmayan görsel anlatımlar şeklinde ayrıştırılmıştır. Standartlara uymayan görsel anlatımlarda yer alan problemlerin başlıca nedenleri araştırmacının temel fotoğrafçılık ve yazılım bilgileri kapsamında olasılıklar bağlamında değerlendirilmiştir. Bu tespitlere ise

analiz ve bulgular başlığı altında yer verilmiştir.

3.1. Görsel Anlatımların Nicelik ve Biçimlerine Yönelik Analizler

TÜRK PATENT 1995 yılından itibaren tasarım tescili başvurularını almaya başlamıştır. Mayıs 1996 yılından başlayarak resmi internet sitesi üzerinden tasarım tescili başvurularının ilk bülteni yayınlamış ve günümüzde de halen düzenli olarak aylık bültenler şeklinde yayınlanmaya devam etmektedir. Çalışma kapsamında Mayıs 1996– Aralık 2021 tarihi dahil olmak üzere yayınlamış olan 379 adet bülten detaylıca incelenmiştir. Bültenlerde yayınlanan tasarım tescili başvurusu 166.885 adet olarak saptanmış ve toplam tasarım ve iç mimarlık konularına giren mekansal anlamdaki tasarımların tasarım tescili sayısının oranı Görsel 6’da gösterilmiştir. Bu çalışma kapsamında ise sadece iç mekan tasarımları ele alınmıştır.

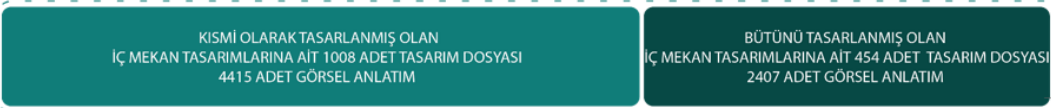
166.885 ADET TASARIM TESCİLİ BAŞVURUSU

165.423 ADET DİĞER TASARIMLARA AİT BAŞVURULAR

1462 ADET İÇ MEKAN TASARIMI ALANINA AİT BAŞVURULAR

Görsel 6. İç mekan tasarımı alanına ve diğer tasarımlara ait tasarım tescilli başvuruları oranı.

İÇ MEKAN TASARIMI ALANINA GİREN 1462 ADET TASARIM DOSYASI
6822 ADET GÖRSEL ANLATIM

Görsel 7. "Kısmi olarak tasarlanmış olan" ve "bütünü tasarlanmış olan" iç mekan tasarım dosyaslarında görsel anlatım oranları.

İç mekan tasarımları için tescil başvuruları Locarno sınıflandırmasında "Sınıf 32" de yer alan 32-00 alt sınıfındaki sunum (get-up) başlığı altında yapılmaktadır. Ancak Resmi Tasarımlar Bültenleri üzerinden yapılan genel incelemede, 32-00 alt sınıfı içerisinde yer alması gereken bazı iç mekan tasarımlarının, farklı "Sınıf"larda yer alan 25-03, 20-02 ve 19-08 alt sınıfları içerisinde de bulunduğu tespit edilmiş ve birlikte incelenmiştir.

Tüm bu alt sınıflardan iç mekan tasarımı alanına giren toplam 1462 adet dosya bulunmaktadır. Ancak bu dosyalar içinden sadece 454 adeti "bütünü tasarlanmış olan" iç mekan tasarımları başvurularından oluşmakta, geri kalanın ise "kısmi olarak tasarlanmış olan" iç mekan tasarımlarına ait başvurular içermektedir. İç mekan tasarımı alanına giren tüm dosyalardan elde edilen toplam görsel sayısı 6822 adettir ve bunlardan 2407 adeti bütünü tasarlanmış olan iç mekan tasarımlarına ait olan görsel anlatımlardır (Görsel 7).

Tasarım İnceleme Kılavuzu'ndan (Görsel 4-5) çıkarılan analiz kategorilerine göre 454 adet

"bütünü tasarlanmış olan" iç mekan tasarımı dosyası analiz edilerek aşağıdaki çıkarımlar yapılmıştır:

Toplamda 454 adet dosyadan 199 adeti içerisinde 3dsmax, revit, sketchup, autocad gibi yazılımlardan elde edilen görsel anlatımlar bulunmaktadır (Görsel 8 sağ). 244 adet dosyanın görsel anlatımlarının ise fotoğraf makinesi gibi cihazlarla yapılmış olan çekimlerden elde edilen görsellerden oluştuğu tespit edilmiştir (Görsel 8 sol). Geriye kalan 11 adet dosyadaki görsel anlatımlarda ise dijital görselleştirmelerin ve fotoğrafların birlikte sunulduğu gözlemlenmiştir.

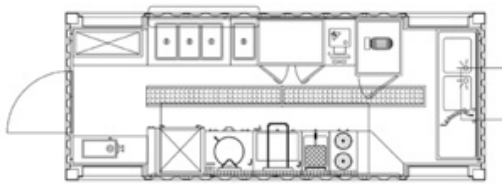
Görsel 8. Sol tarafta yer alan görsel anlatım fotoğraflanarak, sağ tarafta yer alan görsel anlatım ise yazılımlar yardımıyla elde edilmiştir.

Koruma kapsamına alınmak istenilen tasarıma ilişkin görsel anlatım sayısı söz konusu tasarımın görünümünün tam olarak anlaşılabilmesi için önemlidir. Tasarım inceleme kılavuzunda

görsel anlatım sayısı ile ilgili herhangi bir kısıtlama bulunmamasına rağmen kılavuzdaki açıklamalarda tek bir görsel anlatımın özellikle üç boyutlu tasarımlar için yetersiz olabileceği anlaşılmaktadır. Özellikle iç mekan tasarımının üç boyutlu ve çok katmanlı yapısı düşünüldüğünde tek bir görsel anlatımın tasarımın bütününe ifade etmede yetersiz kalacağı söylenebilir. Bu kapsamda dosyalar incelendiğinde; dosyalardan 35 tanesinde bir adet, 40 tanesinde iki adet görsel anlatım bulunurken, 379 adet dosyada ise üç veya üçten fazla görsel anlatım kullanılmıştır. Yapılan kıyaslamalar sonucunda görsel anlatım sayısının bir adet olduğu dosyaların tasarımın görünümüne ilişkin ifadesinin yetersiz kaldığı, diğer yandan görsel anlatım sayısının fazla olduğu dosyalardaki tasarımların daha iyi algılanabildiği söylenebilir (Görsel 9 ve Görsel 10).

Görsel 9. Görsel anlatım olarak standart perspektiflerin yanı sıra; cephe görünüşü ve aksonometrik perspektif gibi özel perspektiflerin birlikte sunulduğu tasarım tescili başvurusu.

Görsel 10. Sadece tek bir planın görsel anlatım olarak sunulduğu ve başka bir görsel anlatımın bulunmamasından dolayı tasarımın ifadesinin yetersiz kaldığı tasarım tescili başvurusu.

3.2. Görsel Anlatımların Nitelik ve Algılanabilirliklerine İlişkin Analizler

454 adet dosyadan 70'inde standart perspektiflerin (tek ve çift kaçıslı) yanı sıra; plan, cephe ve kesit görünüşleri, aksonometrik perspektif gibi özel perspektiflere yer verilmiştir. Bu şekilde çeşitli görsel anlatımların bir arada kullanılmasının görünümün bütününe ilişkin daha çok bilgi verdiği gözlenmiştir (Görsel 9). Ancak kısıtlı mekansal boyutlar (dar ya da geniş olması) ve çekim tekniği sebebiyle, görsel anlatım biçimi olarak sadece fotoğraf sunulan bazı dosyalarda ve görsel anlatım biçimi olarak sadece plan, cephe ve kesit görünüşleri veya aksonometrik perspektifler sunulan dosyalarda, tasarımın bütünlüğü anlaşılmadığından görünümün ifadesinin yetersiz kaldığı gözlenmiştir (Görsel 10 ve Görsel 11). İç mekan tasarımının üçüncü boyutta algılanabilen ve çok katmanlı; renk, doku, form ve malzeme gibi farklı bileşene sahip olmasından dolayı yetersiz sayıda görsel anlatım ya da sadece plan ve kesit gibi teknik görsel anlatımlar tasarımın görünümünü tam olarak ya da hiç yansıtmayabilir.

Görsel 11. Görsel anlatım biçimi olarak sadece fotoğrafların sunulduğu ancak çekim tekniği sebebiyle koruma konusu olan tasarımın görünümünün ifadesinin yetersiz kaldığı ve bütününe anlaşılmadığı tasarım tescili başvurusu.

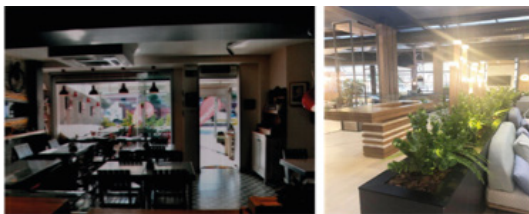
Fotoğrafların görsel anlatım olarak sunulduğu 244 adet dosyanın 123'ü söz konusu olan iç mekanın çekim hataları nedeniyle algılanabilir olmadığı, 121'inin ise algılanabilirliğiyle ilgili bir sorun olmadığı gözlenmiştir. Görsel 12'de farklı zamanlarda tasarım tescili almış; farklı kişiler ve işletmelere ait olan iki tasarım bulunmaktadır. Sol tarafta yer alan görsel anlatım düşük pozlama ve ışığın yetersiz olduğu durumlarda flaş kullanılmaması gibi çekim hatalarına bağlı olarak

karanlık çıkmıştır, bu nedenle görsel anlatımın kontrast, renk vb. nitelikleri tasarımın genel görünümünün ve detaylarının algılanabilirliğini etkilemiştir. Sağ tarafta yer alan görsel anlatımın aydınlık düzeyi ise tasarımın genel görünümünün ve detaylarının soldakine göre daha algılanabilir olmasını sağlamıştır.

Görsel 12. Çekim hataları nedeniyle net olarak algılanmayan görsel anlatım (sol)– çekimi soldaki görsel anlatıma göre daha doğru ve daha algılanabilir olan görsel anlatım (sağ).

Genel olarak fotoğraf çekimiyle elde edilmiş görsel anlatımlarda yukarıdaki problemlerin yanı sıra yine çekim hatalarından kaynaklı; ters ışık, iç mekanda bulunan yapay aydınlatmaların çok fazla olması nedeniyle oluşan ışık patlaması gibi problemler gözlenmiştir. Olumsuz olarak değerlendirilebilecek bu durumlar görsel anlatımların niteliğini etkilemiştir. Görsel 13'te verilen örnekler bu problemlerle ilgili olup analiz edilen dosyalardan alınmıştır. Sol tarafta yer alan görsel anlatımda çekim ışık kaynağının karşısından yapılmış, bu yüzden ters ışık oluşmuş ve fotoğraf karanlık çıkmıştır. Sağ tarafta yer alan görsele bakıldığında ise yapay ışık kaynağının fazla ya da açık olmasından kaynaklı ışık patlaması olmuş, bu yüzden de söz konusu tasarımların görünümünün ve bütünü oluşturulan bileşenlerin algılanabilirliği olumsuz yönde etkilenmiştir.

Görsel 13. Çekim hatası ters ışık (sol) ve ışık patlaması (sağ).

Görsel anlatım biçimi olarak fotoğraf sunulan dosyalarda görülen diğer bir problemin ise iç mekan tasarımında kullanılan bileşenlerin yansıtıcı yüzeylerinden kaynaklı yansımalar olduğu gözlenmiştir. Görsel 14'te sağda yer alan görsele bakıldığında yansıtıcı yüzeye sahip bir donatı bulunmaktadır. Bu donatı çevresinde bulunan bileşenlerin özelliklerine sahipmiş gibi görüldüğü için mermer gibi algılanmaktadır. Bu durum iç mekan tasarımının görünümünü etkilemiştir. Sol ve ortada yer alan görsele bakıldığında ise aynadan mekânın kendisi yansımış ve mekân daha büyümüş gibi algılanmasına neden olmaktadır. Bu tip yansıtıcı yüzeylerin bulanıklaştırılması gerekmektedir.

Görsel 14. Yansımaların olduğu örnekler.

Dijital görselleştirmelerle elde edilmiş görsel anlatımların bulunduğu toplam 199 adet dosyanın 162'sinde herhangi bir problem olmadığı (Görsel 16), 37'sinin görsellerinin oluşturulması sırasında yapılan teknik hatalardan dolayı problemlerin olduğu tespit edilmiştir (Görsel 15 orta ve sağ).

Görsel 16'da üç farklı dosyadan alınmış görsel anlatımlar bulunmaktadır. Sol tarafta yer alan görsele bakıldığında herhangi bir problem olmadığı söylenebilir. Tasarım net bir şekilde algılanabilir niteliktedir. Ancak orta ve sağda yer alan görsel anlatımların oluşturulma süreçlerinde kullanılan yazılımlarda yanlış parametre girişleri gibi nedenlerden dolayı karanlık ve algılanmayacak düzeyde parlak olup kontrast

Görsel 15. Dijital görselleştirmeyle elde edilmiş görsel anlatım biçimi.

Görsel 16. Orta ve sağda yer alan görsel anlatıma göre daha net algılanabilir (sol), teknik hatalardan dolayı karanlık (orta) ve parlak (sağ) olmasından dolayı net değildir.

sorununun olduğu açık şekilde görülmektedir.

Ayrıca dijital görselleştirmelerle elde edilen görsel anlatımları içeren bazı dosyalarda renk, doku ve malzeme gibi bileşenlerin gösterilmediği gözlenmiştir. Görsel 17'e bakıldığında tasarımın oluşturulduğu yazılımda modelleme aşamasında malzeme, renk ve doku gibi bileşenlerin atamaları yapılmadığı, hazırlık aşamasında alınan ekran görüntülerinin sunulduğu görülmektedir. İç mekan tasarımının bileşenleri düşünüldüğünde örnekte verilen görsel anlatımların tasarımın görünümünü tam olarak yansıtmadığı söylenebilir.

Görsel 17. Dijital görselleştirmelerle elde edilmiş görsel anlatımlarda yaşanan diğer bir teknik problem.

Hem fotoğrafların hem de dijital görselleştirmelerle elde edilen görsel anlatımları içeren 11 adet dosyada da benzer problemler gözlenmiştir.

Tasarım İnceleme Kılavuzu'nda iç mekan

tasarımlarının görsel anlatımları için verilen boyut olan 16 x 16 cm (2048x2048 piksel) ölçülerine uyan toplam 355 adet dosya tespit edilmiştir. 97 adet dosyanın daha küçük boyutlarda görsel anlatımlar sunduğu saptanmıştır. 2 adet dosyanın görsel anlatım boyutlarıyla ilgili ise herhangi bir veriye ulaşamamıştır. Uygun boyutta verilen görsel anlatımlarda tasarımların daha anlaşılır olduğu, küçük boyutlarda ise okunurluğun zorlaştığı saptanmıştır (Görsel 18). Görsel anlatımların boyutlarına dair bilgiler, Illustrator ve Photoshop programları kullanılarak tespit edilmiştir.

Görsel 18. Sol tarafta yer alan görsel anlatım 2048x2048 piksel aralığındaki sınırlar yakın olup, sağ tarafta yer alan görsel anlatım ise 1024x1024 piksel aralığındaki sınırlara yakındır.

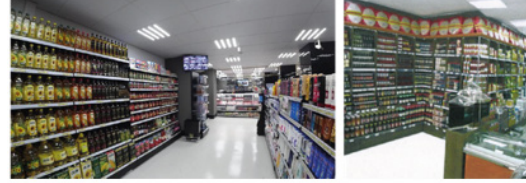
Görsel anlatım biçimi olarak fotoğraf kullanılan 244 dosyanın 79'unda ve dijital görselleştirmeler kullanılan 199 dosyanın 24'ünde düşük çözünürlüklü görsel anlatımların bulunduğu saptanmıştır. Görsel 19'a bakıldığında iki farklı dosyadan alınmış görsel anlatım bulunmaktadır. İki görsel anlatım üzerinde aynı boyutta alınan kadrarlar kıyaslandığında sağdakinin çözünürlüğünün soldakine göre daha iyi olduğu açıkça görülmektedir. Sağdaki görsel anlatımda detaylar daha belirgin olmakla beraber tasarımın görünümü daha algılanabilir durumdadır. Illustrator ve Photoshop programları kullanılarak verilerin görsel bilgilerine bakılmış ve daha sonra aynı boyutta kadrarlar alınıp kıyaslamalar yapılarak çözünürlük bilgileri tespit edilmiştir.

Görsel 19. İki farklı dosyadan alınmış görsel anlatımların çözünürlüklerinin kıyaslanması.

Tasarım İnceleme Kılavuzu'nda kullanılan görsel anlatımlarda tasarım dışı unsurların bulanıklaştırılması gerektiği belirtilmektedir. Bu bağlamda incelendiğinde tüm dosyaların 147'sinde sunulan görsel anlatımlarda tasarım dışı unsurların yer aldığı (Görsel 20); 14'ünde ise tasarım dışı unsurların kılavuzda belirttiği şekilde bulanıklaştırıldığı tespit edilmiştir (Görsel 21). 147 adet dosyanın 115'ini fotoğraflanarak elde edilen görsel anlatımlar oluşturmaktadır. Fotoğraflarda genel olarak tasarım dışı unsurların kullanıldığı ve bu

durumun tasarımın algılanabilirliğini önemli ölçüde etkilediği saptanmıştır. Görsel 20'ye bakıldığında bir marketin iç mekan tasarımına dair görsel anlatımlarında teşhir/satış ürünlerin yerleştirilmiş hali bulunmaktadır. Bu sebeple market iç mekanını tanımlayan ana tasarım öğelerinin (raflar, banko, donatı ve donatının renk vb.) algılanabilirliği azalmıştır.

Görsel 20. Tasarım dışı unsurların kullanıldığı görsel anlatımlar.

Görsel 21. Kapı ve camlardan tasarım dışı unsur olarak görünen dış mekanın (sol), tasarım dışı unsur olarak teşhir edilen ürünlerin ve mekan içerisinde fotoğraf çekimi sırasında yer alan insanların bulanıklaştırmayla uygun görsel anlatım haline getirilmesi (sağ).

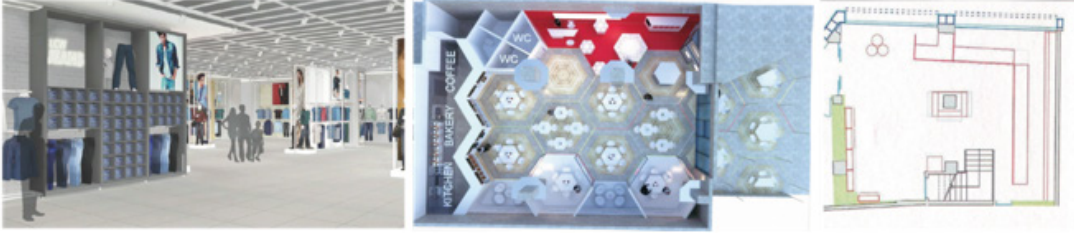
Tasarım dışı unsurların yoğun olarak bulunduğu market vb. iç mekan tasarımlarında tasarım dışı unsurların bulanıklaştırılmasının da tasarımı etkileyeceği gerçeğiyle tasarım dışı unsurların bulanıklaştırılması yerine kullanılmaması daha uygun olacaktır (Görsel 22).

Toplamda 11 adet dosyada, kılavuza göre görsel anlatımlarda sunulmaması gereken, açıklayıcı yazı, ölçü vb. simgenin (mimari insan figürü vb.) bulunduğu tespit edilmiştir (Görsel 23). Görsel anlatımlarda bu tip ifadeler tasarımın görünümünün bir parçası şeklinde algılanabilir. Bu yüzden bu tip açıklayıcı yazı, ölçü vb. simgenin kullanılmaması gerekmektedir.

Aynı görsel anlatımda birden fazla görünüme yer verilen görsel anlatımın sunulduğu sadece 1 adet dosya tespit edilmiştir. Görsel 24'te sunulan

Görsel 22. Fotoğraf (sol) ve dijital görselleştirmelerle elde edilen (orta ve sağ) tasarım dışı unsurların yer almadığı, iç mekan tasarımlarının tam olarak algılandığı görsel anlatımlar.

Görsel 23. İnsan figürü (sol), mahal isimlerinin yazılması (orta) ve merdiven çıkış hattı ifadesi (sağ) gibi açıklayıcı yazı, ölçü vb. ifadelerin kullanıldığı uygun olmayan görsel anlatımlar.

görsel anlatım (üst) aynı iç mekan tasarımının iki farklı görünümünü içermektedir. Bu noktada görünümler bir bütün gibi algılanmakta iç mekan tasarımının genel görünümünü yanlış ifade etmektedir. Görünümlerin Görsel 24'te altta gösterildiği şekilde ayrı ayrı sunulması gerekmektedir.

Görsel 24. Aynı görsel anlatımda birden fazla görünüme yer verilen örnek (üst) ve aynı görselin yazar tarafından kılavuza uygun şekilde düzenlenmiş hali (alt).

SONUÇ, DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

Bilindiği üzere tasarım tescilinde koruma kapsamını belirleyen en önemli unsur görsel anlatımlardır. Tasarım tesciliyle koruma kapsamından faydalanmak için; mevcut sistemde yayım yoluyla çoğaltılmaya elverişli görsel anlatımlar sunulmaktadır. Yapılan çalışmadaki analizler iç mekan tasarımlarının ölçek olarak farklı olmasından dolayı tescil başvurusunda sunulan görsel anlatımların eksik, yetersiz veya problemlili olduğunu göstermektedir.

Görsel anlatımlarda; renk, kontrast, gölge ve yansımalar, çözünürlüğün düşük olması, tasarım dışı unsurların kullanılması, uygun olmayan boyut kullanımı, açıklayıcı yazı, ölçü vb. simgelere yer verilmesi ve aynı görsel anlatımda birden fazla görsel anlatıma yer verilmesi, görsel anlatımların çeşit ve sayısının az olması gibi nicelik ve niteliğine bağlı olarak tasarımın görünümünün algılanabilirliğine etki edecek problemler tespit edilmiştir. Bu problemlerden dolayı başvuru aşamasında yapılan yenilik incelemesinde; tasarımın başvuru görseli

internet arama motorlarından: Google, Yandex ve EUIPO Designview Tasarım Veri Tabanı'na yüklendiğinde benzer görsellerin bulunmasında güçlük çıkabilir, benzer görseller bu veri tabanlarında olsa bile bulunamayabilir. Görsel ne kadar net ve algılanabilir, çeşitli ve sayıca fazla ise veri tabanlarında yapılan aramalarda eşleşmelerin bulunması o kadar kolay olacaktır. Ayrıca tescil sonrası süreçlerde tasarımın hükümsüzlüğüne ilişkin değerlendirmelerde; söz konusu tasarım, tescilli tasarımın görsel anlatımları ve itiraz kapsamında sunulan veriler kıyaslandığından, bu değerlendirmelerin sağlıklı yapılabilmesini güçleştireceği gibi hak kayıplarının da yaşanması kaçınılmaz olacaktır.

Dosyalarda sunulan görsel anlatımlar; “renk, kontrast, gölge ve yansımalar”, “görsel anlatımların uygun boyutta sunulması”, “çözünürlük” ve “tasarım dışı unsur kullanımı” kodları bağlamında incelendiğinde tespit edilen problemlerin çoğunlukla fotoğraf kullanılan görsel anlatımlarda olduğu tespit edilmiştir.

Başvuru sahiplerinin özellikle görsel anlatım biçimi olarak fotoğraf sunacağı durumlarda profesyonel destek almaları tasarımın görünümünün ifadesini doğru şekilde aktarmada yardımcı olacaktır. Benzer şekilde yazılımlarla elde edilmiş dijital görselleştirmelerin sunulduğu görsel anlatımlarda da profesyonel destek alınması sağlıklı ve algılanabilir görsel anlatımlara ulaşma da yardımcı olacaktır.

Dosyalarda genel olarak sunulan görsel anlatım sayısı fazla olsa da iç mekan tasarımının bütününe ifadesinde mevcut tescil başvuru sisteminde kullanılan statik görsellerin (JPEG uzantılı resimler) iç mekanın algılanabilirliği için yeterli olmadığı söylenebilir. Çünkü iç mekan tasarımları ambalaj, koltuk, vb. diğer tasarımlardan farklı olarak içine girilebilen, daha farklı bir ölçekte algılanabilen ve çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Değerlendirme süreçlerinde sunulan çok sayıda görsel anlatımın bir araya

getirilip iç mekan tasarımının bütününe algılanması diğer tasarımlara göre daha zordur.

Bu noktalardan hareketle TÜRKPATENT'in tasarım inceleme kılavuzunun iç mekan tasarımları özelinde yapılan açıklamalar için görsel anlatımlarına yönelik kapsamı görsel niteliğine ilişkin açıklamalarla genişletmesi faydalı olacaktır. Bunun yanı sıra kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi, niteliği yüksek görsel anlatımların veri tabanına kaydedilmesini sağlayabileceği gibi yaşanabilecek hak kayıplarını da azaltabilir.

Dijital görselleştirmelerin kullanımının iç mekan tasarım tescil süreçleri için daha elverişli bir zemin hazırladığı düşünülmektedir. Gelişen teknoloji değerlendirildiğinde, mevcut sistemin önerdiği görsel anlatım biçimleri dışında, yeni medyaların sunduğu olanaklar olan VR, AR vb. dinamik içerikli görsel anlatım yöntemlerinin kullanılmasının ve bu sayede iç mekan tasarımının bütününe gösterebilecek görsel anlatım biçimlerinin geliştirilmesinin ileriye yönelik yapılacak çalışmalar için önemli bir araştırma alanı olacağı öngörülmektedir.

KAYNAKLAR

- Altheide D, L. (1996). *Process of Document Analysis*. D. L. Altheide (Ed.). *Qualitative Media Analysis İçinde* (s. 29). New York: Sage Publishing.
- Aytaçlı, B. (2012). *Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış*. Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 3 (1), 1-9.
- Balcı, A. (2006). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bailey, K. D. (1982). *Methods of Social Research*. (2. Baskı). New York: Free Press.
- Bogdan, R. ve Biklen, S. K. (1998). *Qualitative Research for Education: An Introduction to Theory and Methods*. Londra: Pearson.
- Bowen, G. (2009). *Document Analysis as a Qualitative Research Method*. *Qualitative Research Journal*, 9 (2), 27-40.
- Buldaç, M. ve Kaptan, B. B. (2020). *İç Mimarlık 'da "Eser" ve Fikrin Korunması*. TROYACADEMY Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (1), 285-305.
- Coates, M., Stone, S. ve Brooker, G. (2011). *Görsel İç Mimarlık Sözlüğü*. İstanbul: Literatür Kitabevi.
- Corbetta, P. (2003). *Social Research: Theory, Methods and Techniques*. New York: Sage Publishing.
- Dodsworth, S. ve Anderson, S. (2015). *İç Mekan Tasarımının Temelleri*. İstanbul: Literatür Kitabevi.
- Elibol, G. C. (2011). *Assesment of Novelty and Distinctive Character in Industrial Design Protection in Turkey*. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Elibol, G. C. (2013). *Mobilya Endüstrisinde Tasarımların Hukuki Yollarla Korunması*. 2. Ulusal Mobilya Kongresi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi, 11-13 Nisan 2013, s. 2-8. ISBN: 978-605-344-050-5. V. Kalınkara, K. Özkaya, T. Dizel ve İ. Sarı (Haz.).
- Geray, H. (2016). *Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel Yöntemlere Giriş*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Kıral, B. (2020). *Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi*. Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (15), 170-189.
- Özsavaş, N. (2011). *Türkiye'deki İç Mimarlık Eğitimi: Eğitim Süreci, Farklı Eğitim Programları ve Uluslararası İç Mimarlık Ölçütlerine Göre Programların Değerlendirilmesi*. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Yalçın, I. ve Korkut, F. (2014). *Endüstriyel Tasarım Tescili Başvurusunda Görsel Anlatımın Hazırlanmasına Yönelik Ulusal Bir Kılavuz Önerisi*. UTAK Ulusal Tasarım Araştırmaları Konferansı, Ankara, 10-12 Eylül 2014, s. 35-51. ISBN: 978-975-429-337-1. P. Kaygan ve H. Kaygan (Der.), (s. 35-51), Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

İnternet Kaynakları

- http 1. <https://bulten.turkpatent.gov.tr/bulten/bulletinList/> (Erişim Tarihi: 10.06.2021)
- http 2. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/01/20170110-9.htm> (Erişim tarihi: ?????)
- http 3. <https://www.wipo.int/classifications/locarno/en/preface.html> (Erişim Tarihi: 10.06.2021)
- http 4. <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/temp/C87B16A4-A331-43BF-A21D-08867EB09FB5.pdf> (Erişim Tarihi: 10.06. 2021)
- http 5. <https://www.turkpatent.gov.tr/TURKPATENT/resources/temp/4617A4A1-D2E1-4220-AB41-878D1F9F410A.pdf> (Erişim Tarihi: 10.06. 2021)
- http 6. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/04/20170424-5.htm> (Erişim Tarihi: 10.06. 2021)

Görsel Kaynaklar

- Görsel 1 (sol). <https://www.turkpatent.gov.tr/tasarim-bilgilendirme> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 1(sağ). <https://turkish.alibaba.com/product-detail/Factory-Price-Blue-Plain-Cloth-Audience-1600332557010.html> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 2. Yalçın, I. ve Korkut, F. (2014). *Endüstriyel tasarım tescili başvurusunda görsel anlatımın hazırlanmasına yönelik ulusal bir kılavuz önerisi*. UTAK Ulusal Tasarım Araştırmaları Konferansı, Ankara, 10-12 Eylül 2014, s. 35-51. ISBN: 978-

975-429-337-1. P. Kaygan ve H. Kaygan (Der.), (s. 35-51), Ankara.

- Görsel 3. Hakan Ertek'in 2015 yılında Hacettepe Üniversitesinde vermiş olduğu İç Mekanda Çağdaş Tasarım Yöntemleri Dersi ders notlarından uyarlanarak yazar tarafından hazırlanmıştır.
- Görsel 4. Yazar tarafından hazırlanmıştır.
- Görsel 5. Yazar tarafından hazırlanmıştır.
- Görsel 6. TÜRKPATENT tarafından Mayıs 1996-Aralık 2021 dahil olmak üzere yayımlanmış 379 adet Resmi Tasarım Bülteninden çıkarılmıştır. <https://bulten.turkpatent.gov.tr/bulten/bulletinList/>> Erişim Tarihi 10.06.2021
- Görsel 7. TÜRKPATENT tarafından Mayıs 1996-Aralık 2021 dahil olmak üzere yayımlanmış 379 adet Resmi Tasarım Bülteninden çıkarılmıştır. <https://bulten.turkpatent.gov.tr/bulten/bulletinList/>> Erişim Tarihi 10.06.2021
- Görsel 8. 2012 06436 ve 2017 08366(sağ)tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 9. 2017 05410 tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 10. 2017 08297 tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 11. 2016 08357 ve 2017 06414 (orta ve sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 12. 2014 00029(sol) ve 2019 07134(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 13. 2019 01565(sol) ve 2011 02940(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 14. 2019 01565(sol), 2020 01740(orta) ve , 2011 02940(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 15. 2020 01468(sol), 2019 04936(orta) ve 2015 00820(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 16. 2019 07002(sol), 2019 01792(orta) ve 2007 01080(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 17. 2012 00057 tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 18. 2017 04119(sol) ve 2016 04040(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 19. 2005 05021(sol) ve 2019 07002(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 20. 2012 04878(sol) ve görsele 2017 06451(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 21. 2019 08074(sol) ve 2017 05729(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 22. 2019 08074(sol) ve 2016 01452(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022

- Görsel 23. 2018 03368(sol), 2013 05860(orta) ve 2010 00395(sağ) tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022
- Görsel 24. 2014 05562 tasarım tescil numarasıyla TÜRKPATENT tasarım araştırma veri tabanından ulaşılmıştır. <https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap?form=design¶ms=%257B%257D&run=true> Erişim Tarihi: 19.06.2022

